

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019-06-12 Nr. 4D-2019/1-350
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas arba KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo skundą (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

„[...] 2018-12-29 Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama – MPN) direktoriaus įsakymu (nutarimu) Nr. 82/04-2440 buvau nubaustas nuobauda, mane perkeliant iš paprastos grupės į drausmės grupę 9-iems mėnesiams. [...] praėjus daugiau kaip mėnesiui nuo išsiųsto skundo KD direktoriui, aš kreipiausi skambučiu į KD [...], gavau atsakymą, kad skundas yra gautas, o taip pat pastebėjo, kad jau yra vėluojama į jį atsakyti 14 dienų. [...] atsakė, kad bus pasistengta kiek įmanoma, kuo greičiau išsiųsti man atsakymą [...]. [...] praėjus 14 dienų po pokalbio su pareigūne, atsakymo taip ir negavau [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas prašo ištirti skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. kovo 28 d. raštu Nr. 4D-2019/1-350/3D-791 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. balandžio 11 d. Seimo kontrolierius gavo KD 2019 m. balandžio 10 d. raštą Nr. 1S-1098, rašte ir pateiktuose prieduose nurodoma:

„[...] Pareiškėjas 2019 m. sausio 14 d. kreipėsi į Kalėjimų departamentą su skundu (reg. Nr. 2G-163) dėl Marijampolės pataisos namų direktoriaus nutarimu skirtos nuobaudos pagrįstumo ir 2019 m. vasario 20 d. - su prašymu (reg. Nr. 2G-764) dėl negauto atsakymo į skundą. Jam buvo atsakyta Kalėjimų departamento 2019 m. kovo 15 d. raštu Nr. 2S-1140, kuriuo jo skundas buvo pripažintas nepagrįstu.

Pažymėtina, kad pareiškėjas telefonu buvo kreipęsis į Kalėjimų departamento Resocializacijos skyriaus valstybės tarnautoją dėl negauto atsakymo į skundą. Jam buvo pažadėta pateikti atsakymą kuo greičiau ir paaiškinta, dėl kokių priežasčių nebuvo laiku pateiktas atsakymas,

t. y. dėl įstaigoje įvykusios reorganizacijos ir su tuo susijusių žmogiškųjų išteklių trūkumo. Pareiškėjas pretenzijų nereiškė.

Kalėjimų departamento atsakymas Pareiškėjui buvo pasirašytinai įteiktas 2019 m. kovo 27 d. Marijampolės pataisos namuose (būrio Nr. <...> gautų registruotų pašto siuntų apskaitos žurnalas, Eil. Nr. <...>).

Kalėjimų departamentas pripažįsta, kad skundas nebuvo išnagrinėtas per Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatytą 20 darbo dienų terminą, ir paaiškina, jog skundo nagrinėjimas užtruko dėl įstaigoje nuo 2018 m. gruodžio 1 d. iki 2019 m. vasario 1 d. vykdytos struktūrinės reorganizacijos ir su tuo susijusių žmogiškųjų išteklių trūkumo (Resocializacijos skyriuje minėtu laikotarpiu buvo užimti tik 1,5 etato iš esamų 5-ių). Taip pat įtakos turėjo tai, kad Kalėjimų departamento Resocializacijos skyriaus darbuotoja, kuri nagrinėjo Pareiškėjo 2019 m. sausio 14 d. skundą, laikotarpiu nuo 2019 m. kovo 4 d. iki kovo 8 d. turėjo nedarbingumo pažymėjimą. Pažymime, jog darbuotoja įspėta, kad laikytusi administracinės procedūros terminų. Taip pat atkreiptas Resocializacijos skyriaus darbuotojų, nagrinėjančių skundus, dėmesys, kad būtų laikomasi gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Darbuotojams akcentuota, kad gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

7. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) praktika

LVAT 2018 m. birželio 19 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. AS-405-502/2018 yra konstatavęs:

„Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – ir BVK) 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK, nustato privalomą tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. rugsėjo 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS143-652/2014, 2017 m. gegužės 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-435-756/2017 ir kt.)“

Tyrimo išvados

8. Skunde Pareiškėjas teigia, kad 2019 m. sausio 10 d. kreipėsi į Kalėjų departamentą dėl drausminės nuobaudos apskundimo, tačiau nesulaukia atsakymo.

9. BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK – nustato privalomą tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2019 m. sausio 10 d. su skundu kreipėsi į KD dėl Marijampolės PN direktoriaus skirtos nuobaudos apskundimo (skundas KD buvo gautas ir užregistruotas 2019 m. sausio 14 d. ir užregistruotas Nr. 2G-163). Pareiškėjas, pasinaudodamas BVK 183 straipsnio 2 dalies suteikta teise, Kalėjų departamentui apskundė Marijampolės PN direktoriaus skirtą nuobaudą. KD, išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą, tik 2019 m. kovo 15 d. raštu Nr. 2S-1140 pateikė atsakymą (skundo nagrinėjimas užtruko ilgiau nei 20 darbo dienų). KD rašte (šios pažymos 4 punktas) Seimo kontrolieriui pateikė informaciją ir pripažino, kad skundo nagrinėjimo terminas buvo praleistas, kad skundas nebuvo išnagrinėtas per BVK 183 straipsnyje nustatytą 20 darbo dienų terminą, ir paaiškino, jog skundo nagrinėjimas užtruko, be kita ko, dėl įstaigoje vykdytos struktūrinės reorganizacijos ir su tuo susijusių žmoniškųjų išteklių trūkumo. KD taip pat nurodė, kad darbuotoja nagrinėjusi skundą įspėta, kad laikytusi administracinės procedūros terminų, taip pat atkreiptas Resocializacijos skyriaus darbuotojų, nagrinėjančių skundus, dėmesys, kad būtų laikomasi gero administravimo principo reikalavimų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 4 punktas).

Tačiau Seimo kontrolierius pažymi, kad skundo tyrimo metu nustatytas teisės aktuose numatytų terminų nesilaikymas dėl įstaigoje vykdytos struktūrinės reorganizacijos ir su tuo susijusių žmoniškųjų išteklių trūkumo, KD pareigūnams nesuteikia teisės nesilaikyti nustatytų skundų nagrinėjimo terminų, ypač, kai skundžiamos drausminės nuobaudos. Seimo kontrolierius pažymi, kad drausminės nuobaudos sukuria Pareiškėjui žymias teises pasekmes, todėl tokie skundai Kalėjų departamento pareigūnų turi būti nagrinėjami ypač operatyviai laikantis teisės

aktuose nustatytų reikalavimų. Be to, kaip ir kitos valdžios įstaigos, KD savo veikloje turi laikytis konstitucinių ir viešojo administravimo principų.

11. Atsižvelgiant į tai bei į esamą teisinį reglamentavimą, konstatuotina, jog KD atsakymas buvo pateiktas nesilaikant BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyto 20 darbo dienų termino, KD pareigūnai tokiais savo veiksmais (neveikimu) nepagrįstai vilkino Pareiškėjo skundo nagrinėjimą, todėl Skundas, dėl skundo nagrinėjimo termino nesilaikymu, pripažįstamas pagrįstu.

Atsižvelgiant į tai, kad KD ėmėsi priemonių, kad ateityje nagrinėjant skundus būtų laikomasi gero viešojo administravimo principų, t. y. išpėjo darbuotoją, bei nurodė, kad atkreiptas darbuotojų, nagrinėjančių skundus, dėmesys, kad būtų laikomasi gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų, rekomendacija neteiktina.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

12. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X Skundą dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), dėl skundo nagrinėjimo termino nesilaikymo, pripažinti pagrįstu.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas